

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет

Кафедра нервових хвороб

СИЛАБУС

НЕВРОЛОГІЯ

(навчальна дисципліна обов'язкова)

рівень вищої освіти	другий (магістерський) рівень вищої освіти
галузь знань	22 «Охорона здоров'я»
спеціальність	222 «Медицина»
кваліфікація освітня	магістр медицини
кваліфікація професійна	лікар
освітньо-професійна програма	«Медицина»
форма навчання	денна
курс та семестр вивчення навчальної дисципліни	4 курс, 7 семестр

«УХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри нервових хвороб

Зав. кафедри _____ Михайло ДЕЛЬВА
(підпис)

Протокол від “____” _____ 2024 р. №

Полтава – 2024

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Прізвище, ім'я, по батькові викладача (викладачів), науковий ступінь, учене звання	Дельва Михайло Юрійович, д.мед.н., професор Литвиненко Наталія Володимирівна, д.мед.н., професор Дельва Ірина Іванівна, д.мед.н., професор Силенко Галина Ярославівна, к.мед.н., доцент Пінчук Вікторія Анатоліївна, к.мед.н., доцент Пурденко Тетяна Йосипівна, к.мед.н., доцент Таряник Катерина Анатоліївна, к.мед.н., доцент Кривчун Анжеліна Михайлівна, к.мед.н., доцент Палєнка Олена Євгенівна, к.мед.н., асистент Скорик Катерина Сергіївна, асистент
Профайл викладачів	https://ndiseases.pdmu.edu.ua/
Контактний телефон	Лікувальні бази: Неврологічне відділення КП "ПОКЛ ім. М.В. Скліфосовського ПОР" - вул. Шевченко, 23, т. (053) 56-42-37, (0532) 52-49-05. Неврологічне відділення КП "1 МКЛ ПМР", вул. Олеся Гончара, 27, т. (053) 67-62-91. Неврологічне відділення КП "5 МКЛ ПМР", вул. Павленківська, 4, т. (0532) 7-06-34 Неврологічне відділення КП "3 МКЛ ПМР", площа Слави, 2, т. (053) 51-20-98.
E-mail:	neurology@pdmu.edu.ua
Сторінка кафедри на сайті ПДМУ	https://ndiseases.pdmu.edu.ua/

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Обсяг навчальної дисципліни

Кількість кредитів / годин - 4,0 /120, із них:

Лекції (год.) - 10

Практичні заняття (год.) - 70

Самостійна робота (год.) - 40

Вид контролю - семестрова підсумкова атестація (СПА)

Політика навчальної дисципліни

При організації освітнього процесу в ПДМУ викладачі та здобувачі вищої освіти діють відповідно до:

- «Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному медичному університеті»;
- «Положення про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти та співробітників Полтавського державного медичного університету»;
- «Правил внутрішнього розпорядку для студентів Полтавського державного медичного університету»;
- «Положення про організацію та методику проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті»;
- «Положення про організацію самостійної роботи студентів в Полтавському державному медичному університеті»;
- «Положення про відпрацювання пропущених занять і незадовільних оцінок здобувачами вищої освіти Полтавського державного медичного університету»;
- «Положення про порядок формування індивідуальних освітніх траєкторій здобувачами освіти ПДМУ»;
- «Положення про рейтинг здобувачів вищої освіти Полтавського державного медичного університету»;
- «Положення про порядок перезарахування навчальних дисциплін та визначення академічної різниці»;
- «Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти» та ін.

З вищепереліченими положеннями можете ознайомитися за адресою <https://www.umsa.edu.ua/n-process/department-npr/normativni-dokumenty>.

Під час навчання на кафедрі нервових хвороб здобувач вищої освіти повинен дотримуватись правила поведінки прийнятих в ПДМУ. Здобувач ПДМУ, як майбутній лікар, повинен мати високий рівень культури поведінки, поводити себе гідно, тактовно, зберігати витримку і самоконтроль як під час навчання на практичних заняттях, так і під час роботи з пацієнтами у відділенні.

Здобувачі вищої освіти зобов'язані приходити на заняття своєчасно, відповідно до розкладу занять. Не допускається порушувати графік навчального процесу і допускати невиконання навчального плану та індивідуального навчального плану, запізнюватись на заняття, пропускати заняття без поважних причин. Пропущені заняття підлягають обов'язковому відпрацюванню для всіх здобувачів освіти незалежно від джерел фінансування їхнього навчання. Здобувач вищої освіти в ПДМУ відпрацьовує пропущені аудиторні заняття незалежно від причини пропуску, в електронних класах № 1, № 2, № 3, згідно з графіком роботи, у відповідності до «Положення про відпрацювання пропущених занять і незадовільних оцінок здобувачами вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті».

Під час перебування на кафедрі та клінічних базах учасники навчального процесу повинні дотримуватися вимог до зовнішнього вигляду осіб, котрі працюють і навчаються в університеті, бути одягненими у відповідну медичну форму.

Здобувачам вищої освіти забороняється протягом заняття виходити з аудиторії без дозволу викладача, користуватись під час занять мобільним

телефоном і іншими засобами зв'язку та отримання інформації без дозволу викладача, займатись сторонньою діяльністю, відволікати інших студентів та заважати викладачу. Під час перебування на клінічній базі та на прилеглих територіях учасникам навчального процесу забороняється палити.

Під час вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватись правил академічної доброчесності, яка передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання; посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Опис навчальної дисципліни (анотація)

Неврологія є однією з дисциплін клінічного етапу додипломної підготовки лікаря, під час вивчення якої відбувається засвоєння здобувачами вищої освіти теоретичних основ, навичок обстеження неврологічних пацієнтів, методології постановки діагнозу неврологічного захворювання, вибору тактики лікування та надання термінової допомоги при невідкладних станах у неврології. Окреме місце відводиться вивченню гострих станів - порушень кровообігу мозку, неврологічних больових синдромів, порушень функцій вегетативної і периферичної нервової систем.

На лекціях та практичних заняттях головним предметом вивчення є хвора людина з усіма її особливостями. Увага на практичних заняттях приділяється засвоєнню здобувачами вищої освіти навичок обстеження, постановці топічного і клінічного діагнозів, призначенню лікування та наданню невідкладної допомоги хворим з різними захворюваннями нервової системи.

Важливо створити у здобувачів вищої освіти уявлення про патогенетичні механізми виникнення захворювань нервової системи, методи профілактики уражень нервової системи.

Отже, неврологія – навчальна клінічна дисципліна, яка вивчає методи і прийоми клінічного обстеження пацієнта, особливості професійного спілкування лікаря з пацієнтом, суб'єктивні та об'єктивні прояви захворювань (симптоми і синдроми), причини та механізми їх виникнення і розвитку (семіологія) з метою встановлення діагнозу.

Вивчення дисципліни відбувається у два логічних етапи: перший - засвоєння основних методів фізикального, інструментального та лабораторного обстеження пацієнта, після чого здобувачі вищої освіти формулюють топічний діагноз ураження нервової системи, та другий - клінічна неврологія, де здобувачі вищої освіти засвоюють теоретичні основи спеціальної неврології (патогенетичні механізми виникнення, особливості клініки, діагностики, лікування і профілактики захворювань нервової системи).

Пререквізити і постреквізити (міждисциплінарні зв'язки).

Неврологія як навчальна дисципліна:

- а) ґрунтується на вивченні здобувачами вищої освіти медичної біології, біологічної та біоорганічної хімії, медичної та біологічної фізики, мікробіології, вірусології та імунології, гістології, фізіології та патологічної фізіології, анатомії людини та патоморфології й інтегрується з цими дисциплінами;
- б) ґрунтується на вивченні здобувачами вищої освіти пропедевтичних дисциплін терапевтичного профілю, фармакології, радіології, фтизіатрії, оториноларингології й інтегрується з цими дисциплінами;
- в) інтегрується з іншими клінічними дисциплінами (внутрішньою медициною, нейрохірургією, онкологією, психіатрією, медичною генетикою, офтальмологією, педіатрією, акушерством тощо).

Мета та завдання навчальної дисципліни:

Метою вивчення навчальної дисципліни «Неврологія» є кінцеві цілі, що встановлюються на основі ОПП підготовки лікаря за фахом відповідно до блоку її змістового модулю (професійна та практична підготовка) і є основою для побудови змісту навчальної дисципліни. Опис цілей сформульований через вміння у вигляді цільових завдань (дій).

Основними завданнями вивчення дисципліни «Неврологія» є:

- визначати основні симптоми і синдроми ураження різних відділів нервової системи;
- інтерпретувати дані функціональної анатомії та клінічної фізіології нервової системи;
- визначити етіологічні фактори та патогенетичні механізми розвитку основних неврологічних захворювань;
- ставити попередній діагноз основних неврологічних захворювань;
- аналізувати основні показники лабораторно-інструментальних методів дослідження в неврологічній практиці;
- планувати практику ведення хворого з неврологічною патологією.

Компетентності та результати навчання згідно з освітньо-професійною програмою, формуванню яких сприяє дисципліна:

Компетентності згідно з освітньо-професійною програмою, формуванню яких сприяє дисципліна «Неврологія»:

- *інтегральна:*

здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності у галузі охорони здоров'я, або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

– *загальні:*

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
3. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.
4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

5. Здатність приймати обґрунтовані рішення; працювати в команді; навички міжособистісної взаємодії.
6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатність спілкуватись іноземною мовою. Здатність використовувати міжнародні греко-латинські терміни, скорочення і кліше у фаховому усному й писемному мовленні.
7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

– спеціальні (фахові, предметні):

1. Навички опитування та клінічного обстеження пацієнта.
2. Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.
3. Здатність до встановлення синдромного діагнозу захворювання.
4. Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання
5. Здатність до діагностування невідкладних станів.
6. Навички надання екстреної медичної допомоги.
7. Навички виконання медичних маніпуляцій.
8. Здатність до ведення медичної документації.
9. Здатність до проведення санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів.
10. Навички виконання медичних маніпуляцій.
11. Здатність до проведення санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів.
12. Здатність до планування і проведення профілактичних та протиепідемічних заходів щодо інфекційних хвороб.
13. Здатність до визначення тактики ведення осіб, що підлягають диспансерному нагляду.
14. Здатність до проведення експертизи працездатності.
15. Здатність до ведення медичної документації.

Програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна «Неврологія»:

1. Збирати дані про скарги пацієнта, анамнез життя (у тому числі професійний анамнез) в умовах закладу охорони здоров'я та/або вдома у хворого, за стандартною схемою опитування.
2. Призначати й аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, рентгенологічні, функціональні та/або інструментальні). Оцінювати інформацію з метою проведення диференційної діагностики захворювань використовуючи знання про людину, її органи й системи, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень.
3. Встановлювати попередній та клінічний діагноз захворювання на підставі провідних клінічних симптомів або синдромів шляхом прийняття обґрунтованого рішення та логічного аналізу, використовуючи найбільш вірогідний або синдромний діагноз, дані лабораторного та інструментального обстеження хворого, висновки диференціальної

- діагностики, знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.
4. Визначати необхідний режим праці та відпочинку при лікуванні захворювання в умовах закладу охорони здоров'я, вдома у хворого та на етапах медичної евакуації, у т.ч. в польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.
5. Призначати необхідне лікувальне харчування при лікуванні захворювання, в умовах закладу охорони здоров'я, вдома у хворого та на етапах медичної евакуації, у т.ч. у польових умовах на підставі попереднього клінічного діагнозу, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.
6. Визначати характер лікування захворювання (консервативне, оперативне) та його принципи в умовах закладу охорони здоров'я, вдома у хворого та на етапах медичної евакуації, у т.ч. в польових умовах на підставі попереднього клінічного діагнозу, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.
7. Проводити діагностику невідкладних станів та встановлювати діагноз шляхом прийняття обґрунтованого рішення та оцінки стану людини за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, в закладі охорони здоров'я), у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації, у польових умовах, в умовах нестачі інформації й обмеженого часу, використовуючи стандартні методики фізикального обстеження та можливого анамнезу, знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.
8. Визначати тактику надання екстреної медичної допомоги, за будь-яких обставин, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, на підставі встановленого діагнозу в умовах обмеженого часу за допомогою стандартних схем.
9. Надавати екстрену медичну допомогу за будь-яких обставин, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, на підставі діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу згідно з визначеною тактикою, використовуючи стандартні схеми.
10. Виконувати медичні маніпуляції в умовах закладу охорони здоров'я, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта, використовуючи знання про людину, її органи й системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення та використовуючи стандартні методики.
11. Здійснювати систему протиепідемічних та профілактичних заходів, у

тому числі і заходів первинної профілактики в умовах закладу охорони здоров'я та за його межами, на підставі даних про стан здоров'я населення, що обслуговується, про наявність впливу на нього довкілля, детермінант здоров'я, використовуючи існуючі методи, в межах первинної медико-санітарної допомоги населенню. Організовувати проведення серед закріпленого контингенту населення заходів вторинної та третинної профілактики, використовуючи узагальнену процедуру оцінки стану здоров'я людини (скринінг, профілактичний медичний огляд, звернення за медичною допомогою).

12. Планувати та проводити профілактичні й протиепідемічні заходи для запобігання розповсюдження інфекційних хвороб в умовах закладу охорони здоров'я на підставі результатів епідеміологічного обстеження осередків інфекційних хвороб, епідеміологічного аналізу, використовуючи існуючі профілактичні та протиепідемічні методи. Виявляти в умовах закладу охорони здоров'я, використовуючи статистичні та лабораторні методи групи ризику, території ризику, час ризику, фактори ризику та здійснювати епідеміологічний аналіз інфекційної захворюваності населення. Діагностувати на ранніх стадіях інфекційні захворювання, проводити первинні протиепідемічні заходи в осередку інфекційної хвороби.

13. Визначати тактику ведення осіб, що підлягають диспансерному нагляду у закладі охорони здоров'я або вдома у хворого на підставі отриманих даних про стан здоров'я пацієнта, за допомогою стандартних схем, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення.

14. Проводити експертизу працездатності шляхом визначення наявності та ступеня обмежень життєдіяльності, виду, ступеня та тривалості непрацездатності з оформленням відповідних документів, в умовах закладу охорони здоров'я на підставі даних про захворювання та його перебіг, особливості професійної діяльності людини.

15. Вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення на підставі нормативних документів, використовуючи стандартну технологію. Готувати звіти про особисту виробничу діяльність, використовуючи офіційні облікові документи за узагальненою формою.

16. Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.

Результати навчання для дисципліни «Неврологія»:

по завершенню вивчення навчальної дисципліни здобувачи вищої освіти повинні

знати:

- місце неврології як науки, галузі практичної медицини і навчального предмету;
- методичні основи та схеми клінічного неврологічного обстеження пацієнта: дослідження вищих кіркових функцій, черепно - мозкових нервів, рухових, чутливих функцій і т.і.;
- зміни спинномозкової рідини та менінгеальний симптомокомплекс;

- параклінічні методи обстеження пацієнтів (нейровізуалізаційні,льтразвукові та електрофізіологічні);
- клініко-діагностичні інтерпретації показників найважливіших лабораторно-інструментальних досліджень;
- найважливіші симптоми та синдроми у клініці нервових хвороб та їх семіологічне тлумачення;
- найважливіші питання клінічної неврології: судинні, запальні захворювання головного мозку, захворювання вегетативної нервової системи, прогресуючі та демієлінізуючі захворювання, захворювання периферичної нервової системи, вертеброгенні захворювання, спадково - дегенеративні захворювання тощо; їх етіологічні і патогенетичні фактори формування;
- сучасні методи діагностики, лікування та профілактики захворювань нервової ситеми, враховуючі принципи доказової медицини;

ВМІТИ:

- збирати дані про скарги пацієнта, анамнез хвороби, анамнез життя (у тому числі професійний анамнез), за умов закладу охорони здоров'я, його підрозділу або вдома у хворого, використовуючи результати співбесіди з пацієнтом, за стандартною схемою опитування хворого.
- оцінити неврологічний статус пацієнта (обстеження обсягу активних та пасивних рухів, тонусу і сили м'язів, сухожилкових, периостальних, шкірних рефлексів (стіло-карпо-радіальних, з біцепса, з тріцепса, колінних, ахілових, черевних), патологічних рефлексів (Бабінського, Оппенгейма, Гордона, Шеффера, Россолімо, Бехтерева, Жуковського та інші) та синкінезій, координації рухів (пальце-носова, колінно-п'яткова проби, діадохокінез, проби на дисметрію), виявлення статичної, динамічної атаксії, чутливості (поверхневих, глибоких і складних видів), симптомів натягнення, нюху і смаку, гостроти зору, полів зору, кольоросприйняття, функції окорухових нервів, функцій V нерва, функцій VII нерва, функцій IX-X нервів, функцій XI-XII нервів, вегетативної нервової системи, менінгеальних симптомів (ригідність потиличних мязів, симптоми Керніга, Брудзинського), реактивних больових феноменів: с-м Менделя, с-м Платау, місця виходу малого й великого потиличних нервів, мови, праксису, гнозису, письма, читання, рахунку).
- виділити та зафіксувати провідний топічний синдром та встановити попередній та клінічний діагноз захворювання;
- визначити необхідний перелік лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів;
- трактувати основні показники допоміжних методів обстеження в неврологічній клініці (електрофізіологічних, ультразвукових, рентгенологічних, комп'ютерно-томографічних);
- самостійно обстежувати хворих із неврологічною патологією зі складанням історії хвороби та призначенням сучасної діагностики та лікування, враховуючі принципи доказової медицини;
- визначати необхідний режим праці та відпочинку при лікуванні захворювань нервової ситеми в умовах закладу охорони здоров'я, вдома у хворого та на етапах медичної евакуації, у т.ч. в польових умовах, на

підставі попереднього клінічного діагнозу, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

- визначати необхідне лікувальне харчування при лікуванні захворювань нервової системи;
- визначати характер лікування (консервативне, оперативне) захворювання;
- виявити ознаки невідкладного стану людини, за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, закладі охорони здоров'я, його підрозділі), використовуючи стандартні методики фізикального обстеження та можливого анамнезу, знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм;
- визначати тактику надання екстреної медичної допомоги, за будь-яких обставин, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, на підставі діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу за допомогою стандартних схем;
- надавати екстрену медичну допомогу, за будь-яких обставин, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, на підставі діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу згідно з визначеною тактикою, використовуючи стандартні схеми;
- виконувати медичні маніпуляції в умовах закладу охорони здоров'я, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта, використовуючи знання про людину, її органи й системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення та використовуючи стандартні методики;
- вміти формувати проведення санітарно-гігієнічних і профілактичних заходів;
- планувати і проводити профілактичні та протиепідемічні заходи щодо інфекційних хвороб;
- визначати тактику ведення осіб, що підлягають диспансерному нагляду;
- проводити експертизу працездатності, визначати наявність та ступінь обмежень життєдіяльності, виду, ступеня та тривалості непрацездатності з оформленням відповідних документів, в умовах закладу охорони здоров'я на підставі даних про захворювання та його перебіг, особливості професійної діяльності людини;
- вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення (карту амбулаторного/стаціонарного хворого, історію хвороби, індивідуальну карту ведення вагітної, обмінну карту, історію пологів, санаторно-курортну карту, листок непрацездатності, документацію для МСЕК тощо), використовуючи стандартну технологію, на підставі нормативних документів;

- демонструвати володіння етичними, біотичними та морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації у клініці нервових хвороб.

**Тематичний план лекцій
із зазначенням основних питань, що розглядаються на лекції**

№/ Зп	Назва теми	Кількість годин
	Модуль 1. Загальна неврологія.	
1	Введення в неврологію. Принципи структури і функцій нервової системи. Синдроми руху. Синдром паркінсонізму та нейрохімічні механізми його виникнення. 1. Функціональна одиниця нервової системи. 2. Уявлення про рефлекс та рефлекторну дугу. 3. Пірамідна система. Кірково-ядерний та кірково-спінальний шляхи. Симптоми центрального і периферичного парезів, патогенез симптомів. 4. Патологічні рефлекси, методика дослідження. 5. Симптомокомплекс порушень руху при ураженні різних рівнів кортикомускулярного шляху. 6. Анатомія мозочка, провідні шляхи нижньої, середньої, верхньої ніжок мозочка. Синдроми ураження мозочка. Види атаксій. Ознаки ураження. 7. Методика дослідження координації рухів. 8. Диференціальна діагностика атаксій. 9. Анатомія стріопалідарної системи – стріарного і палідарного відділів. 10. Біохімія екстрапірамідної системи – сучасні уявлення про обмін і концентрацію катехоламінів в нігостріарній системі. 11. Функції екстрапірамідної системи. 12. Синдроми ураження: гіпертонічно-гіпокінетичний (паркінсонізм) і гіпотонічно-гіперкінетичний (гіперкінези). Методика дослідження.	2
2	Вищі мозкові функції та їх порушення. 1. Функціональні особливості кіркових ділянок лобної, тім'яної, скроневої, потиличної часток великих півкуль головного мозку. 2. Проекційні поля. 3. Поняття про функціональну асиметрію півкуль. 4. Апраксії, агнозії, їх види. 5. Афазії, клінічні форми, топічна діагностика. 6. Алексія, аграфія, акалькулія. 7. Синдроми ураження окремих часток головного мозку, правої і лівої півкуль. Синдроми подразнення кори великих півкуль.	2
	Модуль 2. Спеціальна неврологія.	
1	Судинні захворювання головного мозку (минущі розлади мозкового кровообігу, ішемічні та геморагічні інсульти). 1. Кровоопостачання головного мозку. 2. Класифікація порушень кровообігу мозку. 3. Початкові прояви недостатності кровоопостачання мозку. 4. Дисциркуляторна енцефалопатія. 5. Судинний церебральний криз (гіпертонічний, гіпотонічний). 6. Скороминущі порушення кровообігу мозку. 7. Синдроми ураження передньої, середньої, задньої мозкових артерій. 8. Класифікація. Етіологічні фактори і патогенез ішемічних інсультів. 9. Диференційна діагностика ішемічних та геморагічних інсультів. 10. Принципи лікування. Недиференційоване та диференційоване лікування інсультів. Показання та протипоказання до хірургічного лікування гострих порушень мозкового кровообігу. 11. Лікування хворих в період залишкових явищ після церебральних інсультів. Реабілітація та експертиза працездатних хворих.	2

	12. Профілактика судинних захворювань головного мозку. 13. Сучасні принципи лікування з використанням стандартів лікування та принципів доказової медицини. 14. Профілактика судинних захворювань головного мозку. 15. Класифікація. Етіологічні фактори і патогенез геморагічних інсультів.. Показання та протипоказання до хірургічного лікування гострих порушень мозкового кровообігу.	
2	Запальні захворювання головного мозку (менінгіти, енцефаліти). 1. Менінгіти. Класифікація менінгітів: первинні і вторинні, гнійні і серозні. 2. Гнійні менінгіти. Первинний менінгококовий менінгіт, клініка, діагностика, особливості перебігу, атипові форми. Вторинні менінгіти: пневмококовий, стафілококовий. Клініка, діагностика, показники ліквору, лікування, профілактика. 3. Серозні менінгіти. Первинні вірусні: лімфоцитарний хориоменінгіт, ентеровірусний менінгіт (ЕCHO, Коксакі), паротитний та інші. Вторинні: туберкульозний менінгіт та менінгіти при інших інфекціях. Клініка, діагностика, значення дослідження ліквору в диференціальній діагностиці, лікування, профілактика. 4. Арахноїди. Етіологія, патогенез. Патоморфологія: злипливий, кистозний. Класифікація за локалізацією: арахноїди задньої черепної ямки, базальний, конвексимальний. Клініка, перебіг, діагностика. Диференціальна діагностика. Лікування і профілактика. 5. Самостійна робота- обстеження хворого (згідно схеми), встановлення топічного діагнозу, знайомство з параклінічними і лабораторними даними, проведення диференціальної діагностики, обґрунтування клінічного діагнозу, лікування. 6. Енцефаліти. Класифікація. Первинні енцефаліти: епідемічний, кліщовий весняно-літній, герпетичний. Вторинні енцефаліти: ревматичний (мала хорея), поствакцинальний, при вітряній віспі, корі, краснусі. Клініка, перебіг, форми захворювання, діагностика. Хвороба Лайма. 7. Ураження нервової системи при грипі (грипозний геморагічний енцефаліт, енцефалопатія). 8. Інфекційна енцефалопатія – дисциркуляторно-дистрофічні зміни головного мозку без виражених вогнищевих уражень з переваженням в клініці астеничних проявів, вегетативної дистонії, інтракраніальної гіпертензії. Перебіг, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика.	2
3	Демієлінізуючі захворювання нервової системи (розсіяний склероз, розсіяний енцефаломієліт). 1. Розсіяний склероз. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференціальна діагностика. Лікування, експертиза працездатності. 2. Гострий розсіяний енцефаломієліт. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференціальна діагностика. Лікування, експертиза працездатності. 3. Гострий поперечний мієліт. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференціальна діагностика. Лікування, експертиза працездатності. Прогресуючі захворювання нервової системи (міастенія, сирингомієлія, боковий аміотрофічний склероз). 1. Сирингомієлія. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми і клінічні форми. Лікування, експертиза працездатності. 2. Бічний аміотрофічний склероз. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми і клінічні форми. Лікування, експертиза працездатності. 3. Міастенія. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми і клінічні форми. Лікування, експертиза працездатності. 4. Міастенічний і холинергічний криз, диф. діагностика, невідкладна допомога.	2
	Разом	10

Тематичний план семінарських занять за модулями і змістовими модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на семінарському занятті (навчальним планом непередбачені)

Тематичний план практичних занять за модулями і змістовими модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на практичному занятті

№ з.п.	ТЕМА	Кількість годин
	<i>Модуль 1: Загальна неврологія.</i>	
1.	Принципи будови та функціонування нервової системи. 1. Анатомія і фізіологія нервової системи. 2. Поняття про нейрон. Периферичні нерви. Спинний мозок: сегментарний апарат і провідні шляхи. Стовбур головного мозку. Мозочок. Підкіркові ядра, внутрішня капсула. Великі півкулі головного мозку. 3. Шлуночки, оболонки мозку, ліквор. 4. Поняття про топічну діагностику. 5. Рефлекс і рефлекторна дуга. 6. Класифікація рефлексів. Рефлекторні дуги глибоких і поверхневих рефлексів. Патологічні рефлекси. 7. Методика дослідження рефлексів.	2
2.	Довільні рухи та їх порушення. 1. Пірамідна система. Кірково-ядерний та кірково-спінальний шляхи. 2. Симптоми центрального і периферичного парезів, патогенез симптомів. 3. Патологічні рефлекси, методика дослідження. 4. Симптомокомплекс порушень руху при ураженні різних рівнів кортико-мускулярного шляху.	2
3.	Мозочок. 1. Анатомія мозочка, провідні шляхи нижньої, середньої, верхньої ніжок мозочка. Синдроми ураження мозочка. 2. Види атаксій. Ознаки ураження. 3. Диференціальна діагностика атаксій. 4. Методика дослідження координації рухів.	2
4.	1. Екстрапірамідна система та синдроми її ураження. Анатомія стріопалідарної системи – стріарного і палідарного відділів. 2. Біохімія екстрапірамідної системи – сучасні уявлення про обмін і концентрацію катехоламінів в нігостріарній системі. 3. Функції екстрапірамідної системи, синдроми ураження: гіпертонічно-гіпокінетичний (паркінсонізм) і гіпотонічно-гіперкінетичний (гіперкінези). 4. Методика дослідження.	2
5.	Чутлива система та симптоми її ураження. 1. Класифікація чутливості. 2. Провідні шляхи поверхневої і глибокої чутливості. 3. Види і типи чутливих порушень. 4. Методика дослідження різних видів чутливості. 5. Поняття про ноцицептивну і антиноцицептивну систему мозку. 6. Клінічні синдроми (типи) порушень чутливості: периферичний, сегментарний, провідниковий, кірковий. 7. Топічна діагностика порушень чутливості.	2
6.	Практичні навички. Мікрокурація і топічна діагностика ураження рухових і чутливих систем.	2
7.	Патологія IX-XII пар черепних нервів. Бульбарний і псевдобульбарний синдроми. 1. Топографія ядер: провідні шляхи язикоглоткового, блюкаючого, додаткового і під'язикового нервів. 2. Функції каудальної групи черепних нервів. 3. Методика дослідження, клінічні ознаки ураження. 4. Альтернуючі синдроми Джексона, Валенберга-Захарченко. 5. Бульбарний і псевдобульбарний синдроми, диференційна діагностика.	2
8.	Трійчастий, лицьовий, присінково-завитковий нерви та симптоми їх ураження. 1. Черепні нерви мосто-мозочкового кута і провідні шляхи трійчастого,	2

	лицевого, вестибулокохлеарного нервів, їх функція. 2. Методика дослідження, клінічні синдроми ураження на різних рівнях. 3. Альтернуючий синдром Мійяра-Гублера.	
9.	Патологія нюхового та зорового аналізаторів. 1. Провідні шляхи нюхового, зорового аналізаторів. 2. Рефлекторна дуга зіничного рефлексу. 3. Клінічні ознаки ураження на різних рівнях. Методика дослідження. Синдроми ураження очорухових нервів. 1. Топографія ядер і провідні шляхи очорухового, блокового, відвідного нервів. Функції очорухових нервів. 2. Методика дослідження. 3. Клінічні ознаки ураження. 4. Іннервація погляду. 5. Симпатична інервація ока. 6. Альтернуючі синдроми Вебера, Фовілія, синдром Арджіл-Робертсона.	2
10.	Локалізація функцій в корі головного мозку. Симптоми ураження. 1. Функціональні особливості кіркових ділянок лобної, тім'яної, скроневою, потиличної часток великих півкуль головного мозку. 2. Проекційні поля. 3. Поняття про функціональну асиметрію півкуль. 4. Апраксії, агнозії, їх види. 5. Афазії, клінічні форми, топічна діагностика. 6. Алексія, аграфія, акалькулія. 7. Синдроми ураження окремих часток головного мозку, правої і лівої півкуль. Синдроми подразнення кори великих півкуль. Оболонки головного і спинного мозку. Синдроми ураження оболонок мозку. Менінгеальний синдром 1. Фізіологія ліквороутворення. 2. Менінгеальні симптоми: головний біль, блювання, загальна гіперестезія, світлобоязнь, ригідність потиличних м'язів, симптом Керніга, симптоми Брудзинського (верхній, середній, нижній), тризм, локальні реактивні больові феномени с-м Менделя, виличний с-м Бехтерева, біль при натискуванні точок виходу малого й великого потиличних нервів. Менінгеальна поза хворого. Симптом Лессажа.	2
11.	Вегетативна нервова система, синдроми ураження. Анатомія, фізіологія, симптоми ураження надсегментарних і сегментарних структур вегетативної нервової системи, симпатичного і парасимпатичного її відділів на різних рівнях. 1. Методи дослідження вегетативних функцій.	2
12.	Параклінічні методи дослідження в неврології. Рентгенологічні (рентгенографія черепа, хребта, ангіографія, вентрикулографія, комп'ютерна томографія). 1. ЕХО-ЕГ, РЕГ, ЕЕГ, ЕНМГ, 2. Дослідження системи гемостазу, 3. сцинтиграфія. 4. МР-томографія. 5. Доплерографія. Спинномозкова рідина, її дослідження. 1. Склад ліквору в нормі, його видозміни при менінгітах, пухлинах, геморагічному інсульті, туберкульозу. 2. Клітинно-білкова, білково-клітинна дисоціація. Плеоцитоз.	2
13.	Практичні навички.	2
14.	Підсумковий модульний контроль:	2
	РАЗОМ	28
	Модуль 2: Спеціальна неврологія.	
15.	Судинні захворювання головного мозку (початкові	2

	прояви недостатності мозкового кровообігу, минуці порушення мозкового кровообігу, хронічна недостатність мозкового кровообігу). 1. Кровопостачання головного мозку. 2. Класифікація порушень кровообігу мозку. 3. Початкові прояви недостатності кровопостачання мозку. 4. Дісциркуляторна енцефалопатія. 5. Судинний церебральний криз (гіпертонічний, гіпотонічний). 6. Скороминуці порушення кровообігу мозку. 7. Синдроми ураження передньої, середньої, задньої мозкових артерій.	
16.	Ішемічні інсульти. 1. Класифікація. Етіологічні фактори і патогенез ішемічних інсультів. 2. Диференційна діагностика ішемічних та геморагічних інсультів. 3. Принципи лікування. Недиференційоване та диференційоване лікування інсультів. Показання та протипоказання до хірургічного лікування гострих порушень мозкового кровообігу. 4. Лікування хворих в період залишкових явищ після церебральних інсультів. Реабілітація та експертиза працездатних хворих. 5. Профілактика судинних захворювань головного мозку. 6. Сучасні принципи лікування з використанням стандартів лікування та принципів доказової медицини.	2
17.	Геморагічні інсульти. 1. Класифікація. Етіологічні фактори і патогенез геморагічних інсультів. Диференційна діагностика ішемічних та геморагічних інсультів. 2. Принципи лікування. Недиференційоване та диференційоване лікування інсультів. Показання та протипоказання до хірургічного лікування гострих порушень мозкового кровообігу. 3. Лікування хворих в період залишкових явищ після церебральних інсультів. Реабілітація та експертиза працездатних хворих. 4. Профілактика судинних захворювань головного мозку.	2
18.	Судинні захворювання спинного мозку. 1. Класифікація. Етіологічні фактори і патогенез гострих порушень спінального кровообігу. 2. Диференційна діагностика інсультів. 3. Принципи лікування. Недиференційоване та диференційоване лікування інсультів. Хронічні порушення кровообігу спинного мозку (мієлопатії). 4. Лікування хворих в період залишкових явищ після спінальних інсультів. 5. Реабілітація та експертиза працездатних хворих. 6. Профілактика судинних захворювань спинного мозку.	2
19.	Практичні навички. Самостійна курація хворих зі складанням історії хвороби.	2
20.	Захворювання вегетативної нервової системи. 1. Гіпоталамічний синдром – нейроендокринна, нейродистрофічна, вегетосудинна форми.. 2. Симпато-адреналові, вагоінсулярні кризи. Клініка, діагностика, лікування. Експертиза працездатності. 3. Хвороба Рейно, ерітромелалгія. Хвороба Меньєра, набряк Квінке. Симпатогангліоніти. Клініка, діагностика, лікування.	2
21.	Нейростоматологічні синдроми. 1. Класифікація нейростоматологічних захворювань (В.Є.Гречко, М.Н.Пузин). 2. Неврити і невралгії трійчастого, язикового, язичного, носовийчастого нервів. 3. Гангліоневрит трійчастого вузла.	2
22.	Менінгіти. Арахноїдіти. 1. Менінгіти. Класифікація менінгітів: первинні і вторинні, гнійні і серозні. 2. Гнійні менінгіти. Первинний менінгококовий менінгіт, клініка, діагностика, особливості перебігу, атипові форми.	2

	3. Вторинні менінгіти: пневмококовий, стафілококовий. Клініка, діагностика, показники ліквору, лікування, профілактика. 4. Серозні менінгіти. Первинні вірусні: лімфоцитарний хориоменінгіт, ентеровірусний менінгіт (ЕЧНО, Коксакі), паротитний та інші. 5. Вторинні: туберкульозний менінгіт та менінгіти при інших інфекціях. Клініка, діагностика, значення дослідження ліквору в диференціальній діагностиці, лікування, профілактика. 6. Арахноїдіти. Етіологія, патогенез. Патоморфологія: злипливий, кистозний. Класифікація за локалізацією: арахноїдіти задньої черепної ямки, базальний, конвексимальний. Клініка, перебіг, діагностика. Диференціальна діагностика. Лікування і профілактика.	
23.	Енцефаліти. 1. Енцефаліти. Класифікація. 2. Первинні енцефаліти: епідемічний, кліщовий весняно-літній, герпетичний. 3. Вторинні енцефаліти: ревматичний (мала хорея), поствакцинальний, при вітряній віспі, корі, краснусі. Клініка, перебіг, форми захворювання, діагностика. 4. Хвороба Лайма. 5. Ураження нервової системи при грипі (грипозний геморагічний енцефаліт, енцефалопатія). 6. Інфекційна енцефалопатія – дисциркуляторно-дистрофічні зміни головного мозку без виражених вогнищевих уражень з переваженням в клініці астеничних проявів, вегетативної дистонії, інтракраніальної гіпертензії. Перебіг, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика.	2
24.	Нейросифіліс. Нейроревматизм. Неврологічні прояви поліміозиту-дерматоміозиту. 1. Нейроревматизм, етіологія, патогенез, основні клінічні форми, їх діагностика, лікування. 2. Нейросифіліс, етіологія, патогенез, ранні і пізні клінічні форми, діагностика, лікування. 3. Поліміозит-дерматоміозит, етіологія, патогенез, діагностика, лікування.	2
25.	Ураження нервової системи за наявності ВІЛ-інфекції. Поліомієліт. Повільні нейроінфекції. Туберкульоз нервової системи. 1. Ураження нервової системи за наявності ВІЛ-інфекції (основні клінічні форми, їх діагностика, лікування). 2. Поліомієліт (основні клінічні форми, їх діагностика, лікування). 3. Туберкульоз нервової системи (основні клінічні форми, їх діагностика, лікування). 4. Повільні нейроінфекції. 5. Хвороба Крейтцфельда-Якоба (етіологія, патогенез, клініка, діагностика, профілактика). 6. Хвороба Герстманна-Штройслера-Шейнкера (ГШШ). 7. Фатальна сімейна інсомнія, куру (етіологія, патогенез, клініка, діагностика, профілактика).	2
26.	Прогресуючі захворювання нервової системи. 1. Сирингомієлія. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми і клінічні форми. лікування, експертиза працездатності 2. Бічний аміотрофічний склероз. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми і клінічні форми. лікування, експертиза працездатності. 3. Міастенія. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми і клінічні форми. лікування, експертиза працездатності. 4. Міастенічний і холинергічний кризи, диф. діагностика, невідкладна допомога.	2
27.	Демієлінізуючі захворювання нервової системи. 1. Розсіяний склероз. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференціальна діагностика. Лікування, експертиза працездатності. 2. Гострий розсіяний енцефаломієліт. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференціальна діагностика. Лікування, експертиза працездатності. 3. Гострий поперечний мієліт. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика,	2

	диференціальна діагностика. Лікування, експертиза працездатності.	
28.	Захворювання периферичної нервової системи. 1. Клінічна класифікація захворювань периферичної нервової системи (1987). 2. Поняття про невропатію і невралгію. 3. Невропатії променевого, ліктьового, серединного, сідничого, маломілкового, великомілкового нервів. Експертиза працездатності.	2
29.	Захворювання периферичної нервової системи. 1. Радикуліти, гангліоніти, тунцити. 2. Полірадикулоневрит Гійєна-Барє. 3. Вторинні поліневропатії – діабетична, алкогольна, токсична. 4. Плечовий плексит. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика і лікування. 5. Експертиза працездатності. Практичні навички по темі.	2
30.	Неврологічні синдроми остеохондрозу хребта. Вертеброгенні ураження периферичної нервової системи. 1. Шийний рівень: рефлекторні синдроми (цервікаго, цервікалгія; цервікокраніоалгія або синдром задньої хребетної артерії і цервікобрахіалгія з м'язотонічними, вегетативно-судинними або нейро-дистрофічними проявами). Корінцеві синдроми (дискогенні ураження корінців - радикулопатії). Корінцево-судинні синдроми (радикулоішемія). 2. Грудний рівень: рефлекторні синдроми (торакаго, торакалгія з м'язотонічними вегетативно-вісцеральними або нейродистрофічними проявами). 3. Корінцеві синдроми (дискогенні ураження корінців - радикулопатії). 4. Попереково-крижовий рівень: рефлекторні синдроми (люмбаго, люмбалгія, люмбоішалгія з м'язовотонічними, вегетативно-судинними або нейродистрофічними проявами). 5. Корінцеві синдроми (дискогенні ураження корінців - радикулопатії). Корінцево-судинні синдроми (радикулоішемія). 6. Компресійно-ішемічні мононевропатії (найчастіше тунельні синдроми). На верхніх кінцівках: синдром зап'ястного каналу (серединний нерв); синдром каналу Гієна (ліктьовий нерв). 7. Компресійно-ішемічні мононевропатії на нижніх кінцівках: синдром тарзального каналу (маломілковий нерв); парестетична мералгія Рота-Бернгарда (защемлення під пупартовою зв'язкою бокового шкірного нерва стегна).	2
31.	Спадково-дегенеративні захворювання нервово-м'язової системи. 1. Первинна прогресуюча м'язова дистрофія (міопатії) – Дюшена, Ерба-Рота, Ландузі-Дежеріна. 2. Вторинні аміотрофії – неавральна Шарко-Марі і спінальні Вердніга-Гофмана, Кугельберга-Веландер. 3. Захворювання нервово-м'язової системи: міотонія Томсена, дистрофічна міотонія, пароксизмальна міоплегія.	2
32.	Спадково-дегенеративні захворювання мозочкової, пірамідної та екстрапірамідної системи. 1. Захворювання пірамідної системи – спастична параплегія Штрюмпеля. Тип спадковості, клініка, лікування, експертиза працездатності. 2. Захворювання екстрапірамідної системи – хвороба Паркінсона, гепатоцеребральна дистрофія, хорея Гентінгтона. Тип спадковості, клініка, лікування, експертиза працездатності. 3. Хромосомні хвороби, хвороба Дауна. 4. Поняття про медико-генетичні методи дослідження. Практичні навички по темі.	2
33.	Практичні навички (захист історії хвороби).	2
34.	Теоретичний контроль (рішення задач Крок-2) та контроль практичних навичок для допуску до СПА, в тому числі:	4
	РАЗОМ	42
	РАЗОМ кількість годин практичних занять з дисципліни,	70

	в тому числі	
	підсумковий контроль 2-х модулів дисципліни	6

Самостійна робота

№ з.п.	Назва теми	Кількість годин
	Модуль 1: Загальна неврологія	13
1.	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	9
2.	Підготовка до підсумкового контролю засвоєння модуля 1	4
	Модуль 2: Спеціальна неврологія	27
1.	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	15
2.	Написання навчальної історії хвороби	6
3.	Підготовка до екзамену	6
	РАЗОМ	40

Індивідуальні завдання

1. Складання задач з топічної діагностики; створення схем кірково-м'язового та чутливих шляхів.
2. Участь у створенні навчальних відеофільмів.
3. Участь у міжвузівських олімпіадах.
4. Виступи на міжкафедральних, міжвузівських, Всеукраїнських та міжнародних конференціях та отримання призових місць.
5. Підготовка тез та статей у фахових журналах та збірниках (збірниках молодих вчених та студентів – самостійно, у журналах – можливо у співавторстві).

Перелік теоретичних питань для підготовки здобувачів до підсумкового модульного контролю

а) Модуль 1. Загальна неврологія:

1. Основні анатомо-топографічні відділи нервової системи.
2. Функціональна одиниця нервової системи - нейрон. Типи нейронів, їх функціональне значення. Нейроглія, її функціональне значення.
3. Рефлекс - основа діяльності нервової системи. І.С. Сеченов та І.П.Павлов - засновники сучасного уявлення про функцію нервової системи. Класифікація рефлексів. Рівень замикання рефлексорних дуг для сухожильних, періостальних, шкірних рефлексів і рефлексів із слизових оболонок.
4. Сегментарно-рефлексорний апарат спинного мозку: сіра речовина, корінці і спинальні сегменти, вегетативні центри, рефлексорна дуга, рівні замикання спинальних рефлексів. Сегментарна іннервація тіла.
5. Провідні шляхи: передні, бічні, задні канатики (стовпи).
6. Анатомія кортико-спинального шляху. Ознаки центрального паралічу. Патофізіологія м'язової гіпертонії, гіперрефлексії (симптомів центрального паралічу).

7. Анатомія спино-мускулярного шляху. Ознаки периферичного паралічу. Патофізіологія атонії, арефлексії, атрофія.
8. Анатомія і фізіологія рухового шляху. Симптоми ураження на різних рівнях. Приклади захворювань.
9. Патологічні рефлекси: стопні, захисні, орального автоматизму, їх клінічне значення.
10. Поняття про рецесію і чутливість. Класифікація видів чутливості: поверхневої, глибокої, складної. Види чутливих порушень.
11. Провідні шляхи поверхневої чутливості. Ураження на різних рівнях (нерв, корінець, задній ріг, бічний стовп, внутрішня капсула, таламус, постцентральна звивина). Приклади захворювань.
12. Провідні шляхи глибокої чутливості. Ураження на різних рівнях (нерв, задній стовп, медіальна петля). Сенситивна атаксія, приклади захворювань.
13. Клінічні типи (синдроми) порушень чутливості: периферичний, сегментарний, провідниковий.
14. Мононевритичний тип чутливих порушень. Приклади захворювань, рівень ураження чутливих шляхів. Поняття невриту, нейропатії, невралгії.
15. Поліневритичний тип чутливих порушень. Приклади захворювань, рівень ураження чутливих шляхів.
16. Синдром ураження внутрішньої капсули, променевого вінця, передньої і задньої центральної звивини. Приклади захворювань.
17. Ураження половини поперечника спинного мозку - синдром Броун-Секара на різних рівнях (C1 -C4, C5- Th2, Th3-Th6, Th9-Th10, Th11-Th12, L1 - S2). Симптоматологія, приклади захворювань.
18. Ураження поперечника спинного мозку на різних рівнях (C1- C4, C5-Th2, Th3-Th12, L1-S2). Симптоматологія, приклади захворювань.
19. Інтра- і екстрамедулярний синдром. Приклади захворювань.
20. Мозочок, анатомія, фізіологія. Афферентні і ефферентні шляхи. Симптоми ураження.
21. Зв'язки мозочка з різними відділами головного і спинного мозку (гомо- і гетеролатеральні).
22. Види атаксії (мозочок: статична, динамічна, сенситивна, вестибулярна, кіркова).
23. Анатомія підкіркових гангліїв, зв'язки з різними відділами головного і спинного мозку. Загальна характеристика синдромів ураження: паллідонігральний (паркінсонізм), стріарний (гіперкінетичний).
24. Фізіологія екстрапірамідної системи, її участь в забезпеченні безумовних рефлексів, реалізації стереотипних автоматизованих рухів, готовності м'язів до дії.
25. Біохімія екстрапірамідної системи. Сучасні уявлення про обмін і концентрацію катехоламінів в нігростріарній системі.
26. Структури і патологія стріарного відділу екстрапірамідної системи, гіперкінетично-гіпотонічний синдром. Приклади захворювань.
27. Структури і патологія палідарного відділу екстрапірамідної системи, паркінсонізм. Приклади захворювань.
28. Нюховий аналізатор (I пара). Анатомія, фізіологія. Симптоми ураження. Приклади захворювань.

29. Зоровий аналізатор (II пара). Провідні шляхи. Симптоми ураження на різних рівнях. Приклади захворювань.
30. Окорухові нерви (III, IV, VI пари). Анатомія, фізіологія. Симптоми ураження. Приклади захворювань. Рефлекторна дуга зіничного рефлексу.
31. Види офтальмоплегій: зовнішня, внутрішня, тотальна.
32. Трійчастий нерв (V пари). Анатомія, фізіологія, симптоми ураження. Клініка і лікування невралгії трійчастого нерва.
33. Анатомія і функції лицьового нерва (VII пара). Центральний і периферичний паралічі м'язів. Неврит лицьового нерва. Етіологія, клінічні ознаки ураження на різних рівнях, лікування.
34. Анатомія і функції слухового і вестибулярного нерва (VIII пара). Симптоми ураження. Приклади захворювань.
35. Анатомія і функції язикоглоткового, блукаючого, додаткового, під'язикового нервів (IX, X, XI, XII пари). Приклади захворювань.
36. Кортико-нуклеарний шлях. Бульбарний і псевдобульбарний паралічі. Диференційна діагностика. Приклади захворювань.
37. Альтернуючі синдроми: педункулярні (Вебера), понтинні (Мійяра-Гублера, Фовілля), бульбарні (Джексона, Валленберга-Захарченко).
38. Кора головного мозку, її цитоархітектоніка. Вчення про локалізацію функцій. Симптоми ураження кори головного мозку (приклади симптомів подразнення і випадання). Апраксії, агнозії.
39. Моторні і сенсорні представництва в корі. Поняття про функціональну асиметрію півкуль.
40. Синдроми ураження правої і лівої півкулі.
41. Симптоми ураження лобових часток головного мозку.
42. Симптоми ураження потиличної частки головного мозку.
43. Симптоми ураження скроневі частки головного мозку.
44. Симптоми ураження тім'яної частки головного мозку.
45. Порушення мови. Афазія (моторна, сенсорна, амнестична). Диференційна діагностика з дизартрією і мутизмом. Топічна діагностика, структури уражень.
46. Анатомія, фізіологія, симптоми ураження супрасегментарного відділу вегетативної нервової системи. Синдром вегетативні дистонії, гіпоталамічний синдром.
47. Анатомія, фізіологія, синдроми ураження сегментарного відділу вегетативної нервової системи. Ураження стовбура мозку, бічних рогів спинного мозку, гангліїв прикордонного стовбура, сплетінь, нервів.
48. Оболонки головного мозку. Менінгеальний синдром. Спинномозкова рідина, її циркуляція. Люмбальна пункція. Лабораторне дослідження ліквора.
49. Симптомокомплекс підвищення внутрічерепного тиску. Етіологія, патогенез. Приклади захворювань.
50. Параклінічні методи дослідження в неврології: РЕГ, Ехо-ЕГ, ЕЕГ, ЕМГ, оглядова і контрастна рентгенографія, ангіографія, термографія, ядерно-магнітна резонансна і комп'ютерна томографія мозку, ультразвукова доплерографія.

б) для підготовки студентів до СПА:

Модуль 1. Загальна неврологія

1. Основні анатомо-топографічні відділи нервової системи.
2. Функціональна одиниця нервової системи - нейрон. Типи нейронів, їх функціональне значення. Нейроглія, її функціональне значення.
3. Рефлекс - основа діяльності нервової системи. І.С. Сеченов та І.П.Павлов - засновники сучасного уявлення про функцію нервової системи. Класифікація рефлексів. Рівень замикання рефлекторних дуг для сухожильних, періостальних, шкірних рефлексів і рефлексів із слизових оболонок.
4. Сегментарно-рефлекторний апарат спинного мозку: сіра речовина, корінці і спинальні сегменти, вегетативні центри, рефлекторна дуга, рівні замикання спинальних рефлексів. Сегментарна іннервація тіла.
5. Провідні шляхи: передні, бічні, задні канатики (стовпи).
6. Анатомія кортико-спинального шляху. Ознаки центрального паралічу. Патофізіологія м'язової гіпертонії, гіперрефлексії (симптомів центрального паралічу).
7. Анатомія спино-мускулярного шляху. Ознаки периферичного паралічу. Патофізіологія атонії, арефлексії, атрофія.
8. Анатомія і фізіологія рухового шляху. Симптоми ураження на різних рівнях. Приклади захворювань.
9. Патологічні рефлекси: стопні, захисні, орального автоматизму, їх клінічне значення.
10. Поняття про рецепцію і чутливість. Класифікація видів чутливості: поверхневої, глибокої, складної. Види чутливих порушень.
11. Провідні шляхи поверхневої чутливості. Ураження на різних рівнях (нерв, корінець, задній ріг, бічний стовп, внутрішня капсула, таламус, постцентральна звивина). Приклади захворювань.
12. Провідні шляхи глибокої чутливості. Ураження на різних рівнях (нерв, задній стовп, медіальна петля). Сенситивна атаксія, приклади захворювань.
13. Клінічні типи (синдроми) порушень чутливості: периферичний, сегментарний, провідниковий.
14. Мононевритичний тип чутливих порушень. Приклади захворювань, рівень ураження чутливих шляхів. Поняття невриту, нейропатії, невралгії.
15. Поліневритичний тип чутливих порушень. Приклади захворювань, рівень ураження чутливих шляхів.
16. Синдром ураження внутрішньої капсули, променевого вінця, передньої і задньої центральної звивини. Приклади захворювань.
17. Ураження половини поперечника спинного мозку - синдром Броун-Секара на різних рівнях (C1 -C4, C5- Th2, Th3-Th6, Th9-Th10, Th11-Th12, L1 - S2). Симптоматологія, приклади захворювань.
18. Ураження поперечника спинного мозку на різних рівнях (C1- C4, C5-Th2, Th3-Th12, L1-S2). Симптоматологія, приклади захворювань.
19. Інтра- і екстремедулярний синдром. Приклади захворювань.
20. Мозочок, анатомія, фізіологія. Афферентні і ефферентні шляхи. Симптоми ураження.
21. Зв'язки мозочка з різними відділами головного і спинного мозку (гомо- і гетеролатеральні).

22. Види атаксії (мозочок: статична, динамічна, сенситивна, вестибулярна, кіркова).
23. Анатомія підкіркових гангліїв, зв'язки з різними відділами головного і спинного мозку. Загальна характеристика синдромів ураження: паллідонігральний (паркінсонізм), стріарний (гіперкінетичний).
24. Фізіологія екстрапірамідної системи, її участь в забезпеченні безумовних рефлексів, реалізації стереотипних автоматизованих рухів, готовності м'язів до дії.
25. Біохімія екстрапірамідної системи. Сучасні уявлення про обмін і концентрацію катехоламінів в нігростріарній системі.
26. Структури і патологія стріарного відділу екстрапірамідної системи, гіперкінетично-гіпотонічний синдром. Приклади захворювань.
27. Структури і патологія палідарного відділу екстрапірамідної системи, паркінсонізм. Приклади захворювань.
28. Нюховий аналізатор (I пара). Анатомія, фізіологія. Симптоми ураження. Приклади захворювань.
29. Зоровий аналізатор (II пара). Провідні шляхи. Симптоми ураження на різних рівнях. Приклади захворювань.
30. Окорухові нерви (III, IV, VI пари). Анатомія, фізіологія. Симптоми ураження. Приклади захворювань. Рефлекторна дуга зіничного рефлексу.
31. Види офтальмоплегій: зовнішня, внутрішня, тотальна.
32. Трійчастий нерв (V пари). Анатомія, фізіологія, симптоми ураження. Клініка і лікування невралгії трійчастого нерва.
33. Анатомія і функції лицьового нерва (VII пара). Центральний і периферичний паралічі м'язів. Неврит лицьового нерва. Етіологія, клінічні ознаки ураження на різних рівнях, лікування.
34. Анатомія і функції слухового і вестибулярного нерва (VIII пара). Симптоми ураження. Приклади захворювань.
35. Анатомія і функції язикоглоткового, блукаючого, додаткового, під'язикового нервів (IX, X, XI, XII пари). Приклади захворювань.
36. Кортико-нуклеарний шлях. Бульбарний і псевдобульбарний паралічі. Диференційна діагностика. Приклади захворювань.
37. Альтернуючі синдроми: педункулярні (Вебера), понтинні (Мійяра-Гублера, Фовілля), бульбарні (Джексона, Валленберга-Захарченко).
38. Кора головного мозку, її цитоархітектоніка. Вчення про локалізацію функцій. Симптоми ураження кори головного мозку (приклади симптомів подразнення і випадання). Апраксії, агнозії.
39. Моторні і сенсорні представництва в корі. Поняття про функціональну асиметрію півкуль.
40. Синдроми ураження правої і лівої півкулі.
41. Симптоми ураження лобових часток головного мозку.
42. Симптоми ураження потиличної частки головного мозку.
43. Симптоми ураження скроневої частки головного мозку.
44. Симптоми ураження тім'яної частки головного мозку.
45. Порушення мови. Афазія (моторна, сенсорна, амнестична). Диференційна діагностика з дизартрією і мутизмом. Топічна діагностика, структури уражень.

46. Анатомія, фізіологія, симптоми ураження супрасегментарного відділу вегетативної нервової системи. Синдром вегетативні дистонії, гіпоталамічний синдром.
47. Анатомія, фізіологія, синдроми ураження сегментарного відділу вегетативної нервової системи. Ураження стовбура мозку, бічних рогів спинного мозку, гангліїв прикордонного стовбура, сплетінь, нервів.
48. Оболонки головного мозку. Менінгеальний синдром. Спинномозкова рідина, її циркуляція. Люмбальна пункція. Лабораторне дослідження ліквора.
49. Симптомокомплекс підвищення внутрічерепного тиску. Етіологія, патогенез. Приклади захворювань.
50. Параклінічні методи дослідження в неврології: РЕГ, Ехо-ЕГ, ЕЕГ, ЕМГ, оглядова і контрастна рентгенографія, ангіографія, термографія, ядерно-магнітна резонансна і комп'ютерна томографія мозку, ультразвукова доплерографія.

Модуль 2. Спеціальна неврологія

1. Кровопостачання головного мозку. Минуці порушення мозкового кровообігу. Етіологія, класифікація, діагностика, лікування, експертиза працездатності.
2. Класифікація порушень мозкового кровообігу. Дисциркуляторна енцефалопатія. Етіологія, фактори ризику, клініка, зміна РЕГ, показники гемокоагуляції, ліпідного спектра крові. Лікування, рецептури, фіз. методи.
3. Геморагічний інсульт. Етіологія, патогенез, класифікація. Клініка паренхіматозного і вентрикулярного крововиливу. Диференціальна діагностика. Лікування в гострому і відбудовному періодах. Експертиза працездатності.
4. Субарахноїдальний крововилив. Етіологія, клініка, диференціальна діагностика. Лабораторні дослідження, спинномозкова рідина, очне дно, Ехо-ег, ангіографія, гемокоагуляція. Лікування. Експертиза працездатності.
5. Ішемічний інсульт: тромбоз загальної і внутрішньої сонної артерії, середньої мозкової артерії. Етіологія, патогенез, структури ураження, клініка, диференційна діагностика. Лікування в гострому і відновному періодах. Експертиза працездатності хворих із судинною патологією головного мозку.
6. Ішемічний інсульт і емболія судин головного мозку. Етіологія, патогенез, диференційна діагностика. Параклінічні методи діагностики (показники системи гемостазу, РЕГ, Ехо-ег, спинномозкова рідина). Лікування, працевлаштування хворих із залишковими явищами інсульту.
7. Серозний лімфоцитарний хориоменінгіт і ентеровірусні менінгіти Коксакі. Етіологія, клініка, лікворна діагностика, лікування, рецептура, прогноз, експертиза працездатності.
8. Туберкульозний менінгіт. Клініка, лікворна діагностика, особливості сучасного плину туберкульозного менінгіту. Лікування, рецептура.
9. Менінгококовий менінгіт. Клініка, діагностика, лікування, етіологія, ускладнення.
10. Нейросифіліс: ранній - генералізований сифілітичний менінгіт, пізній - спинна сухотка, прогресивний параліч. Клініка, діагностика, лікування - рецептура.

11. Нейросифіліс. Етіологія, клінічні форми. Спинна сухотка та прогресуючий параліч. Клініка, діагностика, лікування.
12. Епідемічний енцефаліт. Етіологія, патогенез, структури ураження. Клініка, клінічні форми, плин, лікування в гострому і хронічному періодах. Експертиза працездатності.
13. Кліщовий енцефаліт. Епідеміологія, структури ураження, клінічні форми, перебіг, Кожевніковська епілепсія, лікування і профілактика, експертиза працездатності.
14. Вторинні енцефаліти (грипозний, ревматичний, коровий), структури ураження, клініка, диференційна діагностика, лікування, експертиза працездатності.
15. Хвороба Лайма. Перебіг, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика.
16. Інфекційна енцефалопатія – дисциркуляторно-дистрофічні зміни головного мозку без виражених вогнищевих уражень з переваженням в клініці астеничних проявів, вегетативної дистонії, інтракраніальної гіпертензії. Перебіг, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика.
17. Поліомієліт. Етіологія, патоморфологія, структури ураження, клінічні форми, лікування в гострому і відновному періодах. Профілактика поліомієліту.
18. Ревматичні ураження нервової системи, класифікація, симптоматологія. Ревматичний енцефаліт (мала хорея) – структури ураження, клініка, лікування, рецептура, профілактика, експертиза працездатності.
19. Розсіяний склероз і гострий розсіяний енцефаломієліт. Етіологія, патогенез, структури ураження, клініка, клінічні форми, диференціальна діагностика, лікування, рецептура, експертиза працездатності.
20. Бічний аміотрофічний склероз. Етіологія, патогенез,. Структури ураження, клініка, клінічні форми, лікування - рецептура, прогноз.
21. НейроСНІД - клінічні форми, діагностика, профілактика.
22. Компресійні синдроми шийного та поперекового остеохондроза. Радикулопатії шийних корінців, синдром хребетної артерії і нерва, шийна мієлопатія, компресія корінців L5, S1, лікування, експертиза працездатності.
23. Рефлекторні неврологічні синдроми шийного та поперекового остеохондрозу. Етіологія, клініка. Скаленус-синдром, плечо-лопатковий періартроз, синдром “плече-кисть”, цервікаго, цервікалгія, цервікокраніалгія, цервікобрахіалгія, люмбаго, люмбалгія, люмбоішіалгія, лікування, рецептура, фіз. методи.
24. Попереково-крижовий радикуліт. Роль остеохондрозу, гриж міжхребцевих дисків у патогенезі захворювання. Клініка, рентгенологічні ознаки, плин, лікування, рецептура, фіз. методи, експертиза працездатності.
25. Невропатії стегнового, малогомілкового, великогомілкового нервів. Етіологія, клініка, лікування, фіз. методи, експертиза працездатності.
26. Неврит сідничного нерва. Етіологія, клініка, лікування, експертиза працездатності.

27. Невропатії променевого, ліктьового, серединного нервів, плечовий плексит. Тунельні синдроми. Етіологія, клініка, лікування, рецептура, фіз. методи, експертиза працездатності.
28. Полінейропатії: інфекційно-алергічна (Гійєна-Барре), дифтерійна, миш'якова, свинцева, алкогольна, діабетична. Клініка, лікування в гострому і відновному періодах, рецептура, фіз. методи, трудова і лікарська експертиза.
29. Сирингомієлія. Етіологія, патоморфологія, структури ураження, клініка, лікування, рецептура, прогноз, експертиза працездатності.
30. Міастенія, міастенічний криз, холинергічний криз. Етіологія і патогенез, структури ураження, клініка, клінічні форми, лікування - рецептура, експертиза працездатності, прогноз.
31. Захворювання вегетативної нервової системи: ангіотрофонеvroзи, хвороба Рейно. Клініка, лікування, рецептура, фіз. методи, експертиза працездатності.
32. Захворювання вегетативної нервової системи: вегетативно-судинні пароксизми. Еритромелалгія. Хвороба Мен'єра. Ангіоневротичний набряк Квінке. Етіологія, клініка, діагностика, лікування, рецептура.
33. Нейростоматологічні синдроми: синдроми ураження системи трійчастого та лицевого нервів, язикоглоткового, блукаючого, під'язикового нервів.
34. Глосодинія. Етіологія, клініка, діагностика, лікування.
35. Вегетативні прозопагії (синдроми Оппенгейма, Слюдлера, Чарліна, Фрей).
36. Хвороба Мелькерсона-Розенталя, синдром Шегрена, геміатрофія обличчя, клініка, діагностика, лікування, рецептура.
37. Спадкові захворювання нервової системи: міопатії, міоплегія, міотонія, аміотрофія (спинальна та невральна), хвороба Коновалова-Вільсона, хвороба Паркінсона. Патоморфологія, клінічні особливості, види, діагностика, лікування.
38. Спадкові захворювання нервової системи: хвороба Коновалова-Вільсона, хвороба Паркінсона. Патоморфологія, клінічні особливості, види, діагностика, лікування.

Перелік практичних навичок для ПМК 1 та СПА:

1. Методика дослідження поверхневих рефлексів: шкірних (черевні, підшовні), зі слизових оболонок (кон'юнктивальний, глотковий, з м'якого піднебіння).
2. Методика дослідження глибоких рефлексів: сухожильних (згинально-розгинальні ліктьові, колінні, ахіллові) і периостальних (надбрівні, карпорадіальні).
3. Методика дослідження патологічних стопних (Бабинського, Оппенгейма, Россолімо, Шефера, Бехтерева) і кистьових рефлексів (Россолімо).
4. Дослідження рефлексів орального автоматизму (субкортикальних): смоктальний, хоботковий, дистанс-оральний, долонний, підборідний.
5. Оцінка м'язової сили (по 5 бальній системі) і обсягу довільних рухів у кінцівках.
6. Методика виявлення ознак периферичного й центрального паралічу.
7. Методика виявлення фібрилярних посмикувань і атрофії м'язів.

8. Методика обстеження тонуусу м'язів і визначення спастичної і пластичної м'язової гіпертонії.
9. Методика виявлення екстрапірамідних порушень (гіперкінетично-гіпотонічного й гіпокінетично-гіпертонічного синдромів).
10. Методика обстеження функцій мозочка. Перевірка координації рухів, тонуусу м'язів, наявності ністагму.
11. Методика обстеження статичної атаксії.
12. Методика обстеження динамічної атаксії.
13. Методика дослідження поверхневої чутливості.
14. Методика дослідження глибокої чутливості й сенситивної атаксії.
15. Методика обстеження складних видів чутливості (стереогноз, почуття локалізації, дискримінації, двомірно-просторове відчуття).
16. Методика виявлення клінічних синдромів (типів) розладів чутливості (периферичний, сегментарний, провідниковий, спинальний, церебральний, корковий).
17. Методика обстеження болючих точок і ділянок (точки Ерба, Вале, паравертебральні, зони Захар'їна-Геда).
18. Методика обстеження симптомів натягування корінців, сідничного й стегнового нервів (Нері, Ласега, Дежеріна, Туріна, Вассермана, Мацкевича).
19. Методика обстеження функцій нюхового аналізатора.
20. Методика обстеження функцій зорового аналізатора (гострота, поля зору, сприйняття кольорів).
21. Дослідження порушень функцій очорухових нервів (птоз, косоокість, анізокорія, конвергенція) і симпатичної інервації ока (синдром Бернара-Горнера).
22. Методика обстеження трійчастого нерву (чутливість на обличчі, болючі точки, тригерні зони, надбрівний корнеальний, нижньощелепний рефлексі).
23. Методика обстеження лицьового нерва (функції мімічних м'язів, смакова чутливість).
24. Методика обстеження вестибуло-кохлеарного нерву. Виявлення слухових розладів (гіпер- гіпоакузія, проби Рине-Вебера).
25. Методика дослідження вестибулярних порушень (ністагм, координація рухів), вестибулярної атаксії.
26. Методика виявлення бульбарних і псевдобульбарних розладів (рефлекси глотковий, з м'якого піднебіння, артикуляція мови, рефлекси орального автоматизму).
27. Методика визначення афазій (моторна, сенсорна, амнестична).
28. Методика виявлення апраксій (моторна, ідеаторна, конструктивна).
29. Методика виявлення агнозій (зорова, слухова, астереогноз, анозогнозія).
30. Методика обстеження вегетативної нервової системи. Дослідження вегетативного тонуусу, вегетативної реактивності (дермографізм, проба Ашнера-Даньїні, орто-кліностатична).
31. Методика дослідження менінгеальних симптомів (Керніга, Брудзинського, ригідності потиличних м'язів).
32. Методика проведення люмбальної пункції.
33. Оцінка краніограм (ознаки лікворної гіпертензії, розміри турецького сідла).
34. Оцінка спондилограм шийного й поперекового відділів хребта.

- 35.Оцінка енцефалограм (характеристика основних ритмів, вогнищевих змін ЕЕГ, пароксизмальної епіактивності).
- 36.Оцінка реоенцефалограм (тонус і кровонаповнення судин, венозний відтік).
- 37.Оцінка даних електроміографії й електродіагностики.
- 38.Оцінка даних ехоенцефалоскопії (зсув серединних структур, ознаки гідроцефалії).

Методи навчання

1. Вербальні (лекція, пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж).
2. Наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація).
3. Практичні (практика для вироблення вмінь та навичок).
4. Самостійна робота здобувачів вищої освіти з осмислення та засвоєння нового матеріалу.
5. Тематичні дискусії.
6. Мозковий штурм.
7. Круглий стіл.
8. Аналіз конкретних ситуацій (кейс-метод).
9. Імітаційні завдання.
10. Проблемний виклад.
11. Презентації.
12. Тренінги.
13. Ділові ігри.

Форми та методи оцінювання

Форма підсумкового контролю успішності навчання – семестрова підсумкова атестація (СПА).

Система поточного та підсумкового контролю

Поточна успішність здобувачів оцінюються за традиційною 4-бальною шкалою.

При цьому використовуються стандартизовані узагальнені критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти в ПДМУ (таблиця 1).

Таблиця 1

Стандартизовані узагальнені критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти в ПДМУ

За 4-бальною Шкалою	Оцінка в ЕКТС	Критерії оцінювання
5 (відмінно)	A	Здобувач освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили, володіє не менш ніж 90% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
4 (добре)	B	Здобувач освіти вільно володіє вивченим обсягом

		матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартизованих ситуаціях, самостійно виправляє помилки, кількість яких незначна, володіє не менш ніж 85% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	C	Здобувач освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом науково-педагогічного працівника, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 75% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
3 (задовільно)	D	Здобувач освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень з допомогою науково-педагогічного працівника може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих, володіє не менш ніж 65% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	E	Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні. володіє не менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
2 (незадовільно)	FX	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину матеріалу, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	F	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.

Після завершення вивчення всіх тем модуля проводиться конвертація оцінки за традиційною 4-бальною шкалою у багатобальну (максимум 120 балів) – конвертація сумарної оцінки поточної успішності за модуль – проводиться лише після поточного заняття, що передуює підсумковому модульному контролю.

Конвертація проводиться за наступним алгоритмом:

– підраховується середня оцінка здобувача за традиційною 4-бальною шкалою, отримана протягом поточних занять, що належать до даного модуля (з точністю до сотих бала);

– для одержання конвертованої багатобальної сумарної оцінки поточної успішності за модуль середню оцінку отриману за традиційною 4-бальною шкалою треба помножити на коефіцієнт 24, або за таблицею 2. Винятком є випадок, коли середня за традиційною 4-бальною шкалою оцінка складає 2 бала. У цьому разі здобувач отримує 0 балів за багатобальною шкалою;

– середній бал поточної успішності розраховується на загальну кількість занять у модулі, а не на фактично відвідану здобувачем

Таблиця 2

Уніфікована таблиця відповідності балів за поточну успішність, балам за ПМК, екзамен, та традиційній чотирьохбальній оцінці.

Середній бал за поточну успішність (А)	Бали за поточну успішність з модуля (А * 24)	Бали за ПМК з модуля (А*16)	Бали за модуль та/або екзамен (А*24 + А*16)	Категорія ЄКТС	За 4-бальною шкалою		
2	48	32	80	F FX	2 незадовільно		
2,1	50	34	84				
2,15	52	34	86				
2,2	53	35	88				
2,25	54	36	90				
2,3	55	37	92				
2,35	56	38	94				
2,4	58	38	96				
2,45	59	39	98				
2,5	60	40	100				
2,55	61	41	102				
2,6	62	42	104				
2,65	64	42	106				
2,7	65	43	108				
2,75	66	44	110				
2,8	67	45	112				
2,85	68	46	114				
2,9	70	46	116				
2,95	71	47	118				
3	72	50	122			E	3 задовільно
3,05	73	50	123				
3,1	74	50	124				
3,15	76	50	126				
3,2	77	51	128				
3,25	78	52	130	D	3 задовільно		
3,3	79	53	132				
3,35	80	54	134				
3,4	82	54	136				
3,45	83	55	138				
3,5	84	56	140	C		4 добре	
3,55	85	57	142				
3,6	86	58	144				
3,65	88	58	146				
3,7	89	59	148				
3,75	90	60	150				
3,8	91	61	152				
3,85	92	62	154				
3,9	94	62	156				

3,95	95	63	158	В	
4	96	64	160		
4,05	97	65	162		
4,1	98	66	164		
4,15	100	66	166		
4,2	101	67	168		
4,25	102	68	170		
4,3	103	69	172		
4,35	104	70	174		
4,4	106	70	176		
4,45	107	71	178		
4,5	108	72	180	А	5 відмінно
4,55	109	73	182		
4,6	110	74	184		
4,65	112	74	186		
4,7	113	75	188		
4,75	114	76	190		
4,8	115	77	192		
4,85	116	78	194		
4,9	118	78	196		
4,95	119	79	198		
5	120	80	200		

Підсумковий модульний контроль з 1 модуля «Загальна неврологія» здійснюється по завершенню вивчення всіх тем модуля на останньому контрольному занятті з модуля.

До підсумкового контролю допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали всі види робіт, передбачені навчальною програмою та при вивченні модуля набрали кількість балів, не меншу за мінімальну (оцінка 3.0 - 72 бали).

Здобувачі вищої освіти які під час вивчення модуля, з якого проводиться підсумковий контроль, мали середній бал поточної успішності від 4,50 до 5,0 звільняються від складання ПМК і автоматично (за згодою) отримують підсумкову оцінку відповідно до таблиці, при цьому присутність здобувача освіти на ПМК є обов'язковою. У разі незгоди з оцінкою, зазначена категорія здобувачів вищої освіти складає ПМК за загальними правилами.

Форма проведення останнього підсумкового заняття для допуску до СПА включає контроль теоретичної (рішення тестових завдань «Крок-2») і практичної підготовки (вміння досліджувати та інтерпретувати неврологічний статус, аналізувати дані параклінічних методів дослідження та призначати лікування).

Форма проведення підсумкового модульного контролю 1 є стандартизованою. Білети для ПМК включають перевірку практичних навичок (4 питання по 5 балів), рішення задач (5 задач по 6 балів) та усну відповідь (3 питання по 10 балів).

Результат ПМК оцінюється у балах і в традиційну 4-бальну оцінку не конвертується. Максимальна кількість балів ПМК складає 80 балів. Мінімальна кількість балів ПМК, при якій контроль вважається складеним складає 50 балів.

Максимальна кількість балів за модуль складає 200 балів (з них до 120 балів за поточну успішність).

Після складання підсумкового модульного контролю розраховується загальна кількість балів за модуль:

- а) сума балів поточної успішності;
- б) бали підсумкового модульного контролю.

Отримані бали за модуль науково-педагогічний працівник виставляє у «Відомість підсумкового модульного контролю» (та індивідуальний навчальний план студента), відповідно до положення про організацію навчального процесу в ПДМУ та подаються в деканат.

Здобувачі вищої освіти, які не склали ПМК мають право 2 рази перескласти модуль згідно з графіка перескладань.

Семестрова підсумкова атестація.

До екзамену допускаються здобувачі вищої освіти, які не мають невідпрацьованих пропущених аудиторних занять, набрали мінімальну кількість балів не меншу за 72 (що відповідає середньому балу 3,0 за поточну успішність), склали усі ПМК з дисципліни (крім останнього та виконали всі вимоги з навчальної дисципліни, які передбачені робочою навчальною програмою з дисципліни (захист історії хвороби, позитивні оцінки з змістовних модулів, допуск до складання ПМК у вигляді тестового контролю та ін.), виконали фінансові зобов'язання згідно укладених угод (на навчання, проживання в гуртожитку та ін.), про що отримали відмітку в індивідуальному навчальному плані про допуск до сесії у декана (заступника декана) факультету.

Екзаменаційний білет складається із 2 теоретичних питань (з топічної та спеціальної неврології) та клінічної задачі. Здобувач вищої освіти отримує 5 оцінок: за 1 питання, за 2 питання та 3 оцінки при вирішенні клінічної задачі (встановлення топічного діагнозу, клінічного діагнозу, призначення лікування у вигляді рецепта).

Іспит приймають екзаменатори, які затверджені наказом ректора.

Здобувачі вищої освіти які під час вивчення модуля, з якого проводиться іспит, мали середній бал поточної успішності від 4,50 до 5,0 звільняються від складання СПА і автоматично (за згодою) отримують підсумкову оцінку відповідно до таблиці, при цьому присутність здобувача освіти на СПА є обов'язковою. У разі незгоди з оцінкою, зазначена категорія здобувачів вищої освіти складає СПА за загальними правилами.

Результат СПА оцінюється згідно уніфікованої таблиці відповідності балів за поточну успішність, балам за ПМК, екзамен, та традиційній чотирьохбальній оцінці. Максимальна кількість балів за СПА складає 200 балів.

Оцінка за іспит відповідає шкалі:

- Оцінка «5» – 80-72 бала;
- Оцінка «4» – 71-56 балів;
- Оцінка «3» – 55-50 балів;
- Оцінка «2» – менше 50 балів.

Оцінка з дисципліни виставляється кафедрою за традиційною (національною) 4-бальною шкалою на підставі середньої кількості балів за всі модулі, що передбачені програмою дисципліни.

Таблиця 3

Переведення середньої кількості балів за всі модулі, що передбачені програмою з дисципліни, у традиційну оцінку за 4-бальною шкалою

Середня кількість балів за всі модулі дисципліни	Традиційна оцінка за 4-бальною шкалою
122 – 139,99	3
140 – 179,99	4
180 – 200	5

Заключна оцінка з дисципліни виставляється лише здобувачам вищої освіти, яким зараховані всі модулі з дисципліни.

Методичне забезпечення

1. Плани лекцій, практичних занять та самостійної роботи здобувачів вищої освіти.
2. Методичні розробки лекцій.
3. Методичні вказівки для самостійної роботи здобувачів вищої освіти під час підготовки до практичного заняття та на занятті.
4. Методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу здобувачів вищої освіти.
5. Мультимедійні презентації.
6. Пакети клінічних задач, набори з результатами параклінічних досліджень.
7. Тестові та контрольні завдання до практичних занять.
8. Питання та завдання до контролю засвоєння розділів.
9. Перелік питань до іспиту, завдання для перевірки практичних навичок під час іспиту.
10. Демонстраційні матеріали, інструкції до використання технічних засобів навчання (апаратура для засвоєння теоретичного матеріалу, навчальні фільми, відеоматеріали).

Рекомендована література

Базова

1. Григорова І.А. Неврологія: національний підручник / [за ред. проф. І.А. Григорової, проф. Л.І.Соколової]. - Київ: «Медицина», 2020, 3-є (перероблене і доповнене). – 640 с.
2. Обстеження пацієнта в клініці нервових хвороб: навчальний посібник для студентів вищих мед. навч. закладів III-IV рівня акредитації / Н. В. Литвиненко, А. М. Кривчун, К. А. Таряник ; МОЗ України, УМСА (Полтава). - Полтава : Техсервіс, 2018. - 149 с.
3. Григорова І.А. Неврологія: національний підручник / [за ред. проф. І.А.Григорової, проф. Л.І.Соколової]. - Київ: «Медицина», 2015. – 640 с.

4. Неврологія: національний підручник для студентів вищ. мед. навч. закладів IV рівня акредитації / [за ред. І. А. Григорової, Л. І. Соколової]; І. А. Григорова, Л. І. Соколова, Р. Д. Герасимчук та ін. - К. : Медицина, 2014. - 639 с.
5. Віничук С.М. Неврологія: підручник для ВМНЗ IV рівня. / С.М. Віничук, Т.І. Ілляш, О.А. Молодицька. – Л.: Здоров'я, 2008. – 659 с.
6. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.

Допоміжна

1. Методи обстеження неврологічного хворого: Навч. посіб. для мед. ВНЗ III—IV р.а. Рекомендовано ВР НМУ ім. О.О. Богомольця / За ред. Л.І. Соколової, Т.І. Ілляш. — К., 2015. — 144 с.
2. Грицай Н.М., Кобзиста Н.О. Нейростоматологія: Навч. пос. для студ. вищих мед. закладів освіти III-IV рівнів акред.- К: Здоров'я, 2001.
3. Литвиненко Н.В. Обстеження пацієнта в клініці нервових хвороб. Навчальний посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів III-IV рівня акредитації / Н.В. Литвиненко, А.М. Кривчун, К.А.Таряник. - Полтава, 2018. – 149 с.
4. За ред. А.П. Ромоданова. Післярадіаційна енцефалопатія. Експериментальні дослідження та клінічні спостереження.: навчальний посібник. - К.: Вища школа, 1993.
5. Клінічна лікворологія: навчальний посібник [для студентів вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації та лікарів-інтернів] / Володимир Олександрович Малахов, Олександр Олександрович Потапов, Володимир Станіславович Личко; Сумський державний університет. - Суми : Сум. держ. ун-т, 2011. - 166 с.
6. Запальні захворювання нервової системи: навчальний посібник для лікарів-інтернів, сімейних лікарів, студентів вищих мед. закладів освіти III-IV рівнів акредитації / Н. М. Грицай, Г. М. Дубинська, Н. В. Литвиненко, Ю. О. Фисун; МОЗ України, ЦМК, УМСА. - Полтава : [б. и.], 2006. - 84 с.

Інформаційні ресурси

<https://www.pdmu.edu.ua/>
<https://ndiseases.pdmu.edu.ua/>
https://biblumsa.blogspot.com/p/blog-page_6470.html
<http://www.mif-ua.com/archive/mezhdunarodnyij-nevrologicheskij-zhurnal/numbers>
<http://neuronews.com.ua>
www.med.harvard.edu/AANLIB/home.html
www.brighamrad.harvard.edu/education/online/BrainSPECT
<http://www.nlm.nih.gov/>
<http://www.neurology.ua/>
<http://www.nsi.ua/>
<http://www.neuronet.ua/>

<http://www.stroke-center.gd/>
<http://www.veinclinic.ru/>
http://www.ensinfo.org/join_the_ens/index.html
<http://www.efns.org/>
<http://www.ninds.nih.gov/>
<http://www.aan.com/>
<http://www.ccns.org/>
<http://neuronet.cochrane.org/>
<http://neurology.com.ua/>
<http://www.neurosite.org/>
www.osdm.org 1
<http://www.nmss.org/>
www.waisman.wisc.edu/child-neuro/
https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-1-59259-371-2_29
<http://neuroscience.uth.tmc.edu/>
<http://www.sinauer.com/neuroscience-621.html>
[http://www.columbia.edu/cu/psychology/courses/1010/mangels/neuro/neurotutorial.h
tml](http://www.columbia.edu/cu/psychology/courses/1010/mangels/neuro/neurotutorial.html)
<http://www.bioon.com/bioline/neurosci/course/index.htm>
<http://neuro.tv/>
[http://www.mif-ua.com/archive/mezhdunarodnyij-nevrologicheskij-
zhurnal/numbers](http://www.mif-ua.com/archive/mezhdunarodnyij-nevrologicheskij-zhurnal/numbers)

Розробник:

Вікторія ПНЧУК - к.мед.н., доцент, доцент закладу вищої освіти кафедри
нервових хвороб